

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vposiljave naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v „Zvezdi“.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 80 K, za pol strani 40 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vesto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Ali ste že poslali naročnino za „Gorenjca“? Ako še ne, blagovoljivo to storiti takoj!

Bela peč — prodana.

Nasi patentirani narodnjakarji-klerikalci so v zadnjem času — kakor smo že poročali na kratko — učinili narodno izdajstvo, ki zasluži, da se se enkrat bavimo z njimi. V deželnem šolskem svetu kranjskem so Nemcem na ljubo — pripomogli, da je imenovan nadučitelj v Beli peči Kočevar Krauland. S tem so za vedno prodali Nemcem Belo peč. Čujmo, kako se je vršila ta zanimiva seja:

Deželni šolski svet kranjski je sestavljen takole: predsednik Schwarz, prisedniki so Kaltenegger kot poročevalec, Junowicz, Hubad, Levce, Belar, Črnivec, dr. Tavčar kot zastopnik Ljubljane ter klerikalci Keržič, Lesar, Šustersič, Lampe, Jaklič, Jarc. V zadevah ljudskih sol z nemskim učnim jezikom glasujeta Belar in Levce, glede slovenskih pa Hubar in Levce. Klerikalci tvorijo sedaj vselej ravno polovico deželnega šolskega sveta. — Kadar je treba disciplinirati kakoga naprednega učitelja, glasuje Kaltenegger ali odloča Schwarz vedno za klerikalce. Tako n. pr. je proti premestitvi Zirovnika iz Št. Vida v Borovnico glasovalo ravno toliko prisednikov kakor za premestitev. Schwarz je glasoval drugače kakor oba nadzornika in odločil za discipliniranje Zirovnika. V belopetskem slučaju je bilo z ozirom na usposobljenost prosilcev ter na ternopredlog okrajnega šolskega sveta stališče Slovencev jako lahko. Šolski so morali glasovati za slovenskega prosilca in če bi S. L. S. storila svojo dolžnost, bi bil seveda imenovan. Klerikalci pa so sedeli poleg in se vzdržali glasovanja, valed česar je bilo omogočeno, da so g'asovi Belarja, Jurowicza in Kalteneggerja izdali ter je Schwarz odločil. Stojimo pred novim izdajstvom S. L. S. Pesimisti smo, a tolike propalosti nismo pričakovali. Za Judežve groše so iz-

dali in prodali Belo peč, kjer živi zatirana slovenska manjšina. Na Dunaju sklepajo o l'x Axman, v Ljubljani se podobni zakon kakor pesek v oči predlega, pri glasovanjih pa se načela in obljube pozabljeni. Kvalifikacija Potokarjeva je boljša nego ona dosedanjega suferajnskega učitelja Kraulanda. Potokar govori in piše nemški perfektno in je že svoj čas z izvrstnim uspehom učiteljeval na nemški soli v Dragi. Kakšen krik je bil svoj čas radi imenovanja Belarjevega. Takrat so klerikalci rekli, da pomnože zastopnike deželnega odbora zato, da se bode odtehtalo glasovalno pravico Belarja, da ne bode mogel v narodnem oziru škodovati! Zdaj pa odloča Belarjev glas, odposlanci deželnega odbora pa — molče. Kdor je kdaj le kolčekaj smatral Jarca in druge za narodne Slovence, ta je zdaj videl, da imamo opraviti z brezdemovinsko bando, ki se prodaja Nemcem in ki ji ni niti najmanj za naš slovenski narod. Fej!

„Narodna šola“ v Št. Rupertu pri Velikovcu na Koroškem.

Tuji navali čimdalje huje pritiskajo na nas in naš edini up na boljšo bodočnost je naše narodno šolstvo. Na Koroškem šole, ki imajo slovenski učni jezik, prestajemo lahko na prstih ene roke, vse druge so ponemčevalnice v pravem pomenu besede. Kakor svetnik ob morju stoji „Narodna šola“ v Št. Rupertu pri Velikovcu. Ta šola je naša straža in našim nasprotnikom hud trn. Kaj čuda, da rujejo zoper njo kolikor največ morejo ter za nemško šolo v Velikovcu, kamor je Št. Rupert vsolan, store vse. Za nemško šolo love otroke od blizu in daleč, in neki nemški učitelj je po pravici dejal, da je nad polovico šolarjev nemške šole „Gasteküler“, to so otroci, ki pridejo iz drugih solskih okolišev. Da je pa 75% otrok nemške šole slovenskih staršev, je gola istina. Otroke v nemško šolo love v pravem pomenu besede. Cel raj agi-

tatorjev leta okrog, ki s sladkimi obljubami mamajo starše in otroke. Resnica pa je tudi, da res skrbe za otroke nemške šole. O božiču jih obdarujejo z obleko in obuvalom ter jim po zimi in de-loma celo tudi po letu dajejo opoldne hrano. „Narodna šola“ priredi vsako leto sicer tudi božičnico in dobe otroci obilne darove, vendar pa, žal, dosedaj se ni imela šolarske kuhinje, ki je res prava potreba, ker so otroci potrebni opoldne tople juhe in drugič, da more „Narodna šola“ uspešno tekmo-vati z nemško šolo. Mnogi otroci imajo po eno uro in še dalje v šolo in kako hudo je za šibkega otroka težavna daljša hoja in biti ves dan brez tople hrane. Človekoljubnost že zahteva, da ti revčki dobe opoldne toplo kosilce, glasno ga terja tukaj narodni moment, da ne pustimo slovenske dece lačne v mrzli zimi ter je ne prepuščamo nevarnosti, da odide v nemško šolo, kjer deci sicer napolnijo želodček, a izrujejo ji zato ljubezen do rodne slovenske zemlje in matlega materinega jezika ter ga napolnijo z otrovno mržnjo do vsega, kar je slovenskega. Z novim letom 1910 je otvorila „Narodna šola“ v Št. Rupertu pri Velikovcu toli potrebno šolarsko kuhinjo. Ker pa nima zato nikakih sredstev, se obrača do slovenske javnosti za prispevke. Ciril-Metodova družba ima že toliko iz-jatkov in tudi za „Narodno šolo“ v Št. Rupertu sila mnogo žrtvuje, da res ne more vsega.

Slovenke, Slovenci, spomnite se s kakim darom edine „Narodne šole“ na Koroškem. „Tužni Gorotan“ vzdihujemo, a rešiti more koroške Slovence le narodno delo, ki ga tako lepo vrši „Narodna šola“ v Št. Rupertu. Slovenke, Slovenci, storite kaj za uboge stradalajoče slovenske koroške šolarje, pokažite svojo ljubezen do koroških Slovencev v dejanju s tem, da posijete kak dar — bodisi v denarju, bodisi v blagu — za šolarsko kuhinjo „Narodne šole“ v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Stroški za šolarsko kuhinjo bodo posebno v prvem letu obilni, ker se morajo nabaviti skladiče,

PODLISTEK.

Jožip Premk:

V mladem cvetju.

Roman.

Dalje.

Sem čez vas so se glasili zategli glasovi fantovske permi, kmetje so se vračali s polja in iz dimnikov se je kadilo in vabilo k večerji.

„Hoj, siva, hoj! Lé!“ je zavpil bosonog pastir nad nagajivo kravo ravno za poštarjevo mejo, da se je Ivan v svoji zamisljenosti skoro preatralil in razjarjen zakričal nad kuštravim pastirjem:

„Kaj pa kričiš, kot da te kdo dere!“

Pa pastirček se je obrnil, pokazal v drugo stran jezik in se glasneje zarentačil nad muhasto felico:

„Bes te opalil! Kaj siliš v poštarjevo mejo!“

Ivan je nekaj časa gledal za njim, ampak bolj tja na levo čez vas so mu uhajali pogledi, kjer se je videla med visokim drevjem zapoljska graščina.

Potem je odšel počasi v hišo.

„Kje pa hodite, da vas ni nič videti?“ ga je praslala v važi kozava, kakih trideset let stara ekspeditrica s polizano frizuro in silno špičastim nosom, ki je ravno zapirala poštni urad.

„Povsod,“ ji je kratko odvrnil Ivan, a ekspeditrica se ni splašila njegove hladnosti, katere je bila že vajena in bližje je pristopila k njemu.

„Ej, saj vemo, gospod Ivan, kaj vam ni po volji!“

Ivan se je ozrl v njo začudeno, ker da bi vedela za njegove skrivnosti celo ekspeditrica, to se mu je zdelo vendar nemogoče.

„Kako mislite to?“ jo je povprašal in nagubancil obraz v sila resne in osorne gube.

„No, no! Saj se poznamo,“ se je nasmehnila ekspeditrica, da se je pokazala vrsta redkih, rumenih zob. „Ljubica se vam je izneverila, to se pravi — nekdo vam uhaja y zelnik, ki ste menili, da je vsi! Ali ne?“

Ivan je že od nekdaj ni mogel, a tisti trenotek bi je bil gotovo opsoval, da ni priskakljala doli po stopnicah Minka in ga krepko stresla za ramena.

„Ti! Da ostaneš sedaj doma! Sem proti toli gre grajski vzgojitelj, akosi okna sem ga videla, gotovo se ogasi tudi kaj pri nas.“

„Kdo?“ je vprašal Ivan zateglo in Minka je opazila, da mu je lice obledelo.

Ekspeditrica se je obrnila nekoliko v stran, da bi Ivan in Minka ne opazila skrivnega posmeške, ki ji je zaigral popolnoma v kotu ustnic in stekla nato po stopnicah gori v svojo sobico, kjer je dala brez skrbi duška svojem veselju: smejala se je na glas same radosti, da se je tudi njemu, za katerega je imela le srd in škodoželjnost — skalila voda...

Medtem pa je stopal tam po okrajni cesti Fran Osoč v lahni, letni obleki, pazno motreč to tri velike hiše, ki se veljale v Zapolju razen graščine za najlepše.

Prva je bila šola, sivkasto popleskana z rumenim robom okolo oken in vrat in s precej velikim vrtičem na zadnji strani. Sivolas možakar, oblečen pol gosposko, pol kmetško, pač kakor učitelj udemljeni na deželi, se je izprehajal po vrtu in trebil gosnice, a ko je zagledal Osočeta, s katerim sta si bila že precej dobro znana, ker je prihajal čisto v graščino — je naglo postopil k ograji in ga veselo pozdravil.

„Kam pa tako hitro, gospod Osoč? Postopite, no, nekoliko k meni na vrt, zdaj v večeru je zelo prijetno, ker je hlad!“

„Drugič, gospod nadučitelj, sedaj grem nekoliko na pošto! Obljubil sem že večkrat, da pridem in saj veste, obljuba dela dolg, ki ga hočem danes poravnati.“

„Aha,“ se je zasmejal nadučitelj in prikimal. „Pa se podam še jaz malo k Zuraju. Ravno v nedeljo sem ga prosil za neka semena, morda mi je že pripravil. Saj do večerje je še čas!“

Nato je postopil iz vrta in v družbi Osočeta dalje proti pošti, ki je bila zadnja precej visoka, rmenkasto popleskana hiša. V srednji, ki je bila še pred dveini leti graščinska, je bila štaciuna in krčma zapoljskega župana Drnulška, ki je kupil

šlice in drugo. Upamo pa, da nas koroskih Slovencev slovenska javnost ne zapusti. Če pade Koroska, tudi Gorenjska ne bo več varna in prosta bo pot nemški poredajci dol do Adrije. Apeliramo torej na sloveskoljubnost in narodno radodarnost, slovenska stradalajoča deca v narodno-ogroženi Koroski prosil!

Vsi prispevki se naj pošljejo na šolsko vodstvo »Narodne šole« v št. Rupertu pri Velikovcu na Koroskem. Vsak, tudi najmanjši dar se hvaležno sprejme ter bo v časnikih izkazan.

Gospodarski del.

O starostnem in invalidnem zavarovanju.

Tekom l. 1907 se je oglasilo več deželnih zborov za upeljavo starostnega zavarovanja. V deželnem zboru češkem je podal 26. februarja agrarni poslanec Dvořák predlog, da se ustvari pri Fran Josipovem zavarovalnem fondu bonifikačni zemljedeljski fond za starostno zavarovanje malih zemljedelcev in služinčadi. V moravskem deželnem zboru je zahteval 28. februarja poslanec Filipínský upeljavo starostnega in invalidnega zavarovanja za delavce. Moravski poslanec Vykoukal je zahteval isto za obrtnike. Nedavno je bilo rešeno v državnem zboru vprašanje o penzijskem zavarovanju privatnih uradnikov.

Iz tega je razvidno, da je vprašanje o invalidnem in starostnem zavarovanju našlo v krogih poslancev zagovornikov, za kojimi stoje cele mase: delavci, obrtniki, zemljedelci in drugi, da se mora k rešitvi tega vprašanja v najbližji dobi pristopiti. Samo pri nas se še zdi, kakor bi se cedila samo med in mleko, ker pri nas to vprašanje še ni časovno v oči gled temu, da ima deželni zbor vse druge skrbi.

Pri pripravljanih delih povzročajo mnoge težave umirjenje vseh teh interesentov, vseh teh stanov, kojih zahteve se gotovo često križajo. Ali vzlic temu bo imel državni zbor olajšano delo s tem, da se bo mogel opirati na izkušnje, pridobljene v tem zavarovanju v sosedni Nemčiji (obligatno zavarovanje in na Angliškem (prostovoljno zavarovanje).

Nemčija ima doslej najpopolnejše proizvedeno zavarovanje, vobče posebno popolno pa je invalidno in starostno zavarovanje v Nemčiji. Tam je bilo upeljano zavarovanje l. 1889 in l. 1900 je bilo izpopolnjeno. Na Nemškem so primorani vsi mezdni delavci (pomočniki, učenci, težaki, sluge, uslužbenci pri vožnji, mojstri v delavnicah i. t. d.), kojih letni dohodek ne presega 2000 M (2400 K), se zavarovati za dovršenim 16. letom za slučaj invaliditete in za starost.

Zavarovaneec ima pravico na invalidno rento, ako je bil vsaj 200 tednov (4 leta) zavarovan in ako je plačal v tej dobi najmanje 100 tedenskih prispevkov ter ako je postal za delo tako nezmožnim, da si ne more zaslužiti niti tretjino tega, kar si zasluži zdrav delavec v tej stroki. Starost absolutno ne odloča.

Starostno rento pa dobi vsak delavec po končanem 70. letu, ako je bil vsaj 1200 tednov (23 let) zavarovan.

Zavarovanci so razdeljeni po visokosti letne mezde na pet mezdnih razredov:

I. razred do 350 M (M = 100 fenikov = 120 K)
II. " " 550 "
III. " " 850 "
IV. " " 1150 "
V. " " nad 1150 "

Pripadnost v ta ali oni razred se ne ravna po visokosti letne mezde posameznika, ampak po poprečni mezdi cele skupine posameznikov gotove delavske stroke.

Tedenski prispevki za oboje zavarovanje (invalidno in starostno) so:

v I. razredu	14 fenikov
" II. " " " " " " " "	20 "
" III. " " " " " " " "	24 "
" IV. " " " " " " " "	30 "
" V. " " " " " " " "	36 "

Teh prispevkov plača polovico delodajalec in polovico delavec.

Železniški uradniki, tehniki, predstojniki delavnic, trgovski pomočniki, ki imajo od 2000 do 3000 M letnih dohodkov, nadalje obrtniki, ki navadno nimajo več nego 2 pomočnika so sicer primorani se dati zavarovati, zamorejo se pa te dobrote zavarovanja poslužiti.

Isto velja o omoženih ženskah, ki so bile že pred omožitvijo zavarovane. Ako po omožitvi nočejo dalje ostati pri zavarovalnici, vrnejo se jim vsi vplačani prispevki, ako so bile vsaj pet let zavarovane.

Ali so prispevki zavarovancev tako veliki, da krijejo vse izplačane rente? Nikakor ne! Invalidna renta obstoja iz temeljne svote, dalje iz državnega prispevka in iz posebnih zneskov, ki se povečujejo z naraščanjem časa, za kateri čas zavarovanje traja.

Temeljna svota je:

v I. razredu	60 M
" II. " " " " " " " "	70 "
" III. " " " " " " " "	80 "
" IV. " " " " " " " "	90 "
" V. " " " " " " " "	100 "

Svota, povečajoča letno rento, iznaša za vsak tedenski prispevek v I. razredu 3 pf., v II. razredu 6 pf., v III. razredu 8 pf., v IV. razredu 10 pf. in v V. razredu 12 pf.

Država doplačuje k vsaki renti letnih 50 M.

Ako je bil torej nekdo v V. razredu 600 tednov zavarovan in ako je plačal v ak teden polovico od 36 pf., namreč 18 pf. in postane za delo nezmožen, prejme sledečo letno rento:

Temeljni znesek 100 M, povečana svota (600 krat 12 pf.) = 72 M in prispevek države, skupaj 220 M.

V teh 600 tednih je plačal zavarovalnine 600 krat 18 pf. = 108 M in za to sprejema na leto 222 M invalidne rente, razven tega, ako bi bil ostal zdrav, bi bil po 70. letu imel pravico še na starostno rento.

Doba vojaške službe in doba potrjene bolezni se računa (dasiravno se prispevki ne plačajo) tako, kakor bi bilo zavarovanje trajalo v II. mezdnem razredu. Ako uživa zavarovaneec poleg invalidne rente tudi rento iz zavarovalnice za nezgode, pa ne sme celotna letna renta presegati 7/10 kratno svoto temeljne invalidne rente (torej v V. razredu 750 M).

Starostna renta obstoji iz svot, katere plača zavarovalnica in iz državnih prispevkov, ki iznaša tudi 50 M. Zavarovalnica plača v I. razredu 50 M, v II. razredu 90 M, v III. razredu 120 M,

v IV. razredu 150 M in v V. razredu 180 M letne rente.

Zavarovane omožene ženske dobivajo samo polovico starostne rente. Obe renti se izplačujeta mesečno naprej. Toliko o invalidnem in starostnem zavarovanju v Nemčiji, ki je najpopolnejše.

Na Švicarskem (v ženevskem kantonu) dobiva vsak 60 letni občan v posebnih zavodih stanovanje in hrano ali pa 40 frankov (1 frank = 1 krona) mesečno.

V Novi Zelandiji dobiva vsak star in potreben državljan 432 K na leto.

Je že najvišji čas, da se i pri nas po zakonu zagotovi delavcu, obrtniku in zemljedelcu brezskrbna starost s pomočjo obligatnega zavarovanja. S tem se ne prospejo samo tem trem važnim stanovom, ampak tudi našim občinam, ki jim bo sneto z ramen takorekoč celo ubožno breme.

Nakup plemenske govedi. Deželni odbor bo sprejemal v letu 1910 prošnje za nakup plemenskih bikov in plemenskih krav v dveh rokih in sicer spomladi in jeseni. Spomladi se bodo upoštevale le one prošnje, ki bodo vložene najkasneje do 15. februarja 1910, jeseni pa one, ki dojdejo deželnemu odboru najkasneje do 1. julija 1910. K nakupu plemenskih bikov bo deželni odbor prispeval načeloma živinorejskim zadrugam polovico, drugim zadrugam, občinam in korporacijam in izjemoma tudi zasebnikom pa eno tretjino kupnine. Poleg tega bo povrnil na prošnjo tudi železniške transportne stroške do zadnje postaje za enega odposlanca in za nakupljene bike. Nakup plemenskih krav bo deželni odbor podpiral v toliko, da bo od slučaja do slučaja povrnil železniške transportne stroške do zadnje postaje. V tem oziru bo upošteval le prošnje članov živinorejskih in mlekarjskih zadrug. Vsak prošnjik, ki bo dobil podporo za nakup bika, se bo moral zavezati, da bo žival redil po načelih umne živinoreje in po navodilih deželnega odbora. Ravnotako se bo moral zavezati vsak, komur bo izročila kaka zadruga, občina ali korporacija bika v oskrbo. Omenjenim korporacijam bo vsled tega v prošnji navesti natančno ime in naslov bodočega oskrbnika. — Na prošnje, ki ne bodo došle deželnemu odboru do povedanih rokov, se deželni odbor ne bo oziral.

Tedenski sejem v Kranju dne 3. januarja 1910. Prignalo se je — koštrun, 185 glav domače goveje živine, 25 glav bosanske goveje živine, — glav goveje živine hrvaške, 4 domačih telet, — hrvaških telet, 52 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13—, proso K 7:50, rž K 9:50, oves K 8—, ajda K 7—, repno seme K, fižol ribnični K 12:50, mandalon K 11:50, koks 15—, krumpir K 2:30 za 50 kg, seme dom. detelje K 60— do 68—.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu decembru 1909 je 192 strank vložilo 50.384 K — vin. 152 strank vzdignilo 39.200 K 09 vin. 12 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 88.700 K. Stanje hranilnih vlog 1.878.686 K 19 v. Stanje hipoteknih posojil 1.427.906 K 86 vin. Denarni promet 325.100 K 26 vin.

po graščakovi smrti hišo od gospe Ane, nekaj plačal v denarjih, nekaj pa z zemljo, ki se je držala grajskega posestva.

„Da bi bila tale hiša moja,“ je dejal nadučitelj in pokazal na Dmulškovo hišo — „tako kakor je bila od gospe Ane, brez dolga in vse tako lepo v redu, bi je nikdar ne prodal, pa da je moledoval in silil župan še tako! No, da,“ je pristavil po kratkem pomisleku — „pa saj ima dovolj tudi brez tega. Pri moji veri nisem ji nevoščljiv, Bog varuj, ampak, da je zadela srečo, kakor slepa kura zrno, to pa sem ji že sam povedal. O, saj midva se dobro razumeva, kakor z rajnkim Tonetom. Kdo bi si mislil, ko je prišla pred sedmimi leti sem v Zapolje za učiteljico, da postane kdaj tako premožna. No, da, pametna je bila vedno, najbolj kar sem imel učiteljic, ampak, da bo prišlo tako, tega bi ne verjel, pa da mi je povedal sam sv. Peter. Moža je res kmalu izgubila, pa kaj zato, saj se lahko moži vsak dan — ako le hoče, mlada je še in lepa tudi! — Kaj pa je Milanček?“

„Priden dečko in nadarjen,“ ga je pohvalil Osolè.

„O, saj se mu vidi. Umna glavica bo, kakor je bil njegov oče. To je sreča, da je dobil tako dobro mačeho, kakor je Ana, drugače bi se zahj ne skrbelo tako; varuh itak prepušča, kakor se mi zdi, vse le njej.“

Osolè ga je poslušal z zanimanjem, a pripela sta že do pošte, kjer jima je pritekla nasproti Minka.

„No, vendar enkrat!“ je takoj poočitala Osolètu. „Še čudno! Kaj se nas res bojite?“

Osolè se je nekaj opravičeval, a med tem se je že prikazal na pragu poštar Žuraj, ki je prišlecema veselo kimal v pozdrav.

„Kar notri gospoda,“ ju je vabil, a ko mu je Minka predstavila Osolèta, se je njegovo lice še za spoznanje bolj razjasnilo. „O, čul sem že o vas, a dolgo vas ni bilo nič blizu, saj bo že skoro potekel mesec, odkar ste prišli v Zapolje. Kaj ste tak samotar?“

„Nikakor ne, gospod Žuraj,“ se je izgovarjal Osolè, ker poštar se mu je takoj prikupil, — „pa saj veste, človek včasih ne ve — ali s svojimi poseti nadleguje ali —“ Dalje prih.

Sumljiva razkritja.

Zelo nepričakovano se je zadnji čas začelo mnogo pisati o smrti bivšega prestolonaslednika Rudolfa. Vsakdo mora spoznati, da je to zelo čudno, ker je bila dvajset let vsaka beseda o tem žalostnem dogodku kratkomalo prepovedana. Sedaj naenkrat piše o teh rečeh dunajski pravniški list »Forum«, madžarski list »A Nap«, po njih sploh vse časopise in da ne bi kak list molčal, se se razpošiljajo poluradni telegrami. Dvajset let je bilo prepovedano, naenkrat se pa želi, da bi se pisalo o tem! Bile bi nerazumljivo, če ne bi bilo ključa, ki pomaga odpirati tudi to tajnost.

»Forum« piše v tem zmišlu, da se je Rudolf sam ustrelil, barenesa Večera pa zastrepila. Tudi

nekdanjega voznika Rudolfovega so dobili kakor nalaš sedaj, da potrdi s svojimi »zapiski« to pripovedovanje in dodaje, da se je dvajset let lagalo o tisti tragediji.

Stvar ima pa še drugo plat. Kakor znano, je umrl belgijski kralj Leopold. Ena njegovih hčera, Štefanija, je bila Rudolfova žena, druga, Luiza, pa soproga princa Koburškega. Štefanija se je pozneje poročila z grofom Lonyayem, Luiza se je ločila od svojega moža in živi z bivšim nadporočnikom Matičičem. Za kraljevo dedščino vodita obe sestri proces, kajti ljubezniyi papa jima ni volil nič. Od izida tega procesa je seveda mnoge odvisno. Obema je seveda na tem ležeče, da bi lahko ostali v Bruslju in da bi se jima priznalo dostojanstvo kraljevskih hčera, katero jima je odrekal papa. Štefaniji gre še tako — tako; njen soprog je vsaj plemič. Luizin prijatelj ni nič. V stiski si pa človek pomaga, kakor zna. In stvar je ta, da si hoče Luiza pomagati na svoj način. Ona namreč zuga. Če se ji ne prizna kraljevsko dostojanstvo, bo izdala, kdo so bili tisti, ki so ubili Rudolfa. Tožilo je celo že rekla, da ga ni ubil eden, ampak da je bilo več morilcev. Nasprotno pa pripoveduje »Forum«, kakor smo že omenili, da se je Rudolf sam ustrelil, detim se je Večera zastrepila. Da bi bila stvar še verjetnejša, objavlja »Forum« tudi razne posameznosti. Bolj kakor vsi detaji je pa zanimivo, da povesi ni bila konfidirana, ampak da se nasprotno se vse mogoče dela, da bi se čim bolj razširila.

Mešna hranilnica v Kranju. V mesecu decembru 1909 je 382 strank vložilo 119.314 K 22 vin. 243 strank je dvignilo 114.162 K 17 vin. 6 strankam se je izplačalo posojil 15.100 K — vin. Stanje hranilnih vlog brez kapitalizovanih vlož. obr. 4.466.828 K 71 vin. Stanje hipotetnih posojil 2.962.994 K 26 vin. Stanje občinskih posojil 484.883 K 03 vin. Denarni promet 372.670 K 59 vin.

Mešna hranilnica v Radovljici. V mesecu decembru 1909 je 282 strank vložilo 73.963 K 54 vin. 294 strank dvignilo 77.242 K 60 vin. 36 strankam se je izplačalo posojil 44.751 K 70 vin. Denarni promet 592.797 K 27 vin.

Godovi prihodnjega tedna:

9. Julijan in Baz., Nikosava, Vladimir, Cestimir; 10. Pavel, Dobroslov, Nevinka; 11. Higin, p. m. Kronoslava, Božidar, Ziravko; 12. Ernest, Blagojila, Stislav; 13. Veronika, Svetoslav, Bogosin, Slavomir, Zorislava; 14. Kiralij, Neda; 15. Pavel, p. Radoslav.

Sejmi prih. teden na Gorenjskem:
10. v Zirovnici.

47. Občni zbor Narodne čitalnice v Kranju.

Konec.

Ko je bilo poročilo blagajnika z odobravanjem vzeto na znanje, pozove predsednik gospoda knjižničarja, da poroča o svojem delovanju tekom leta.

Gosp. Valenčič kot knjižničar poroča, da je bila čitalnica naročena na 17 političnih listov, 15 leposlovnih in znanstvenih revij ter 2 humoristična lista. Ker pa so tekom leta nehali izhajati 3 listi, namreč „Naš list“, „Notranjec“ in „Erdeit“ nahajalo se je koncem leta v čitalnici še vsega skup 31 listov. Dalje je g. knjižničar omenil, da je čitalnica član 7 društev (Akademije, Muzejskega društva, Planinskega društva, Slov. Matice, Družbe sv. Mohorja, Matice Hrvatske in Glasbene Matice). Podal je tudi jasno sliko o poslovanju čitalnične javne ljudske knjižnice in omenil, da se je v 116 urah v 1426 slučajih izposodilo 4366 knjig, in sicer v 356 slučajih več za 1833 komadov nego v letu 1908. (To je pač lep napredek in gre edinole hvala g. knjižničarju za njegovo vstrajno in marljivo delovanje.) Konečno je g. knjižničar se postavil, da bilo želeti, da bi gg. izposojevalci imeli ozir tudi na svoje izposojevalce in knjige nekoliko hitreje vračali. — Poročilo g. knjižničarja se je vzelo s splošnim odobravanjem na znanje.

Nato pozove g. predsednik g. režiserja, kot predsednika dramatičnega odseka, da poda svoje letno poročilo. — Dramatične predstave so vendar glavni vir dohodkov in se je tedaj režiserjevemu poročilu sledilo s plošnim zanimanjem ter se je tudi njegovo poročilo z odobravanjem vzelo na znanje. Istotako bilo je poročilo predsednika pevskega odseka vzeto z obćim zadovoljstvom na znanje.

Nato preide g. predsednik k slučajnostim. Gospod Ivanc se oglasi k besedi ter povdarja veliko važnost glede izposojevanja knjig knjižnic medsebojno. Zlasti omeni naš tužni Korotan, kjer ni ljudstvo toli premožno, da bi si moglo nabaviti raznovrstne knjige in baš ta medsebojna knjižna zamena, oziroma izposojevanja, bi imelo tu velikanski pomen. Ljudstvo bi se na ta način utrnilo za narodni živelj, postali bi neupogljivi, kremeniti narodni možje. Z ozirom na to tedaj g. Ivanc predlaga, da naj Narodna čitalnica pristopi kot član zveze slovenskih izobraževalnih društev v Ljubljani.

Gospod predsednik da ta predlog na glasovanje. Bil je enoglasno sprejet.

Nato zopet zaprosi g. Ivanc besedo. Gospod predsednik mu jo podeli in gospod govornik predlaga, da se g. Valenčič voli za odbor v zvezo slovenskih izobraževalnih društev. — Enoglasno sprejeto.

Dalje poroča g. Ivanc, da nam je društveni dom neobhodno potreben. V dosedanjih prostorih je gnječja na vse strani. Dvorana premajhna, oder pretesen. V to svrhu pa, da se čim preje zgradi društveni dom, treba je, da se prične s pobiranjem prispevkov in da se ustanovijo deleži. Delnice naj bi bile po 20 kron. Izvoli naj se poseben stavbeni odsek. Čitalnica in Sokol sta gotovo prva poklicana faktorja, ki naj pristopita z gotovim številom deležev. Seveda more tudi vsak posamezen zase kupiti delnice. Da pa bi bilo zaupanje večje in da bi bil vsakdo glede denarja varen, sprejme naj se v pravila, da se odbor nikakor ne sme dotakniti teh deležev. Ves denar naj se vloži v kakem denarnem zavodu, da se obrestuje. Na ta način ne kaže nikomur izguba. Vrhutega pa naj se sestavi še nadzorništvo, ki ima vsak čas pravico pregledavati delovanje stavbenega odseka ter ima tudi pravico odstaviti celo načelstvo, ako bi ne bilo delovanje istega v vsakem oziru zadovoljivo. — Skol in Narodna čitalnica bi tedaj poslala svoje pooblaščenca v ta stavbeni odsek. Osnovala bi se nekaka zadruga, ki je sedaj takorekoč že v povojih. Gospod govornik ravno poudarja, da je danes, ko občni zbor baš zboruje, najlepša prilika, da sklene, s kolikimi deleži pristopi čitalnica k tej zadrugi.

Gospod dr. Kušar, kot predsednik, poudarja veliko važnost zgradbe samostojnega društvenega

doma ter dostavlja, da so pravila že sestavljena in se v par dneh predlože v potrdilo. Omenja dalje še, da bode društvu dom nekako ognjišče, kjer se bode Kranjsko meščanstvo shajalo in spodbujalo k narodnemu delovanju. V slogi je moč. Vse delovanje se bode ojačilo in noben vihar ne bode v stanju, nam kljubovati. Treba je, da počnemo z resnim delovanjem. Kranj je bil dosedaj napredno mesto in kot tako mora ostati. Eno solnce — prijateljsko — naj nam zasije! Gospod predsednik nato vpraša občni zbor, s kolikimi deleži naj čitalnica pristopi k zadrugi za zgradbo Narodnega, oziroma društvenega doma. Gospod Janko Sejovic predlaga, da naj se začasno vzame 10 deležev, kar se je enoglasno sprejelo.

Dalje se se oglasi g. Rus k besedi in povdarja, da je res društveni dom nadvse potreben, kajti, kakor hitro nastopi močnejši pevski zbor, si mora poiskati čitalnica druge prostore za svoje prireditve.

Pa tudi za igre so dosedanji čitalnični prostori pretesni; manjka galerije. Knjižnica deluje tudi vsak teden po dvakrat, poleg tega se vsi tu plešne vaje in je eno, kot drugo otežkoteno. Zlasti se to tesnoba, ta dren občiti v zimskem času, ko je dvorana vsak dan zasedena po več ur. Vsak poedini mora tedaj delovati na to, da čim prej dobimo društveni dom.

Nato se oglasi g. profesor Pirnat k besedi in povdarja, da je ljudska knjižnica eminentne važnosti, ne sme pa se pozabiti na našo mladino in treba je, da se nabavi tudi mladinske spise. Dalje opozarja, da bo čitalnica kmalo praznovala svojo 50 letnico, da je treba pregledati tedaj ves arhiv, ga izpopolniti, da bo imel na ta način zgodovinske lahke delo. Vsi dogodki se dajo vendar tako lepo orisati. Z ozirom na to naroča prihodnjemu odboru, da naj bo za to njegova prva skrb.

Gospod predsednik predlaga tudi sam vse to novemu odboru na sree in preide k zadnji točki volitvi odbora.

Navzočih je bilo 18 članov, ki so se vsi udeležili volitve. Nadpolovično večino je dobilo 6 gospodov, in sicer: g. dr. Kušar 12, g. Ivanc 11, g. Rus Viiko 10, g. Valenčič 10, g. Nevak 10, gosp. Luznar 10 glasov. Drugi so dobili vsi manj nego 10 glasov. Voliti bi bilo tedaj le še samo enega gospoda posebej, vendar so se vsi dosedaj izvoljeni gospodje izrazili, da ne vzprejmo odborništva. Nato je občinstvo zapustilo dvorano, in je g. dosedajni predsednik omenil, da v kratkem skliče izvanredni občni zbor in postavi na dnevni red le volitev odbora. Ta izvanredni občni zbor se je vršil dne 22. decembra in tu so bili izvoljeni: predsednikom: g. profesor dr. Simon Dolar, podpredsednikom: g. Vojteh Pučnik, tajnikom: gosp. Rado Sedej, blagajnikom: g. Mako Fock, gospodarjem: g. Josip Meden, odbornikoma: g. Franc Grobath ml. in g. Anton Šinkovec ml. (obonem knjižničar). — Namestnikom so bili voljeni: gosp. Rudolf Rus, g. Krsto Vlaović, g. Dragotin Rant. — Upajmo, da bo delovanje novega odbora vspešno, dasiravno ima trnjev pot pred seboj.

Dopisi.

Radovljiske novice.

Bela smrt je pobrala dne 30. dec. 1909 Ivana Zobca, bivšega ribniškega župana in posestnika v lepi starosti 73 let. Pokojnik je prebival sedaj pri svojem sinu, ki je tu sodnijski sluga. Pogreb, ki se ga je udeležilo lepo število c. kr. uradnikov in mnogo meščanstva, se je vršil dne 1. januarja 1910. Pokoj njegovi duši! — Dne 2. januarja je pa zaspal v gospodu obće čislani mešan Ivan Mali, v visoki starosti 72 let. Pokojnik je bil načelnik zdravstvenega okrožja radovljiskega in odbornik «mešne hranilnice v Radovljici». Mnogobrojno število pogrebcev, kjer so bili zastopani vsi c. kr. uradi, polnoštevilni obč. zastop, na čelu mu župan, deželni poslanec dr. J. Vujan in obilica meščanstva, je bil dokaz, da je pokojnik užival vsestransko zaupanje in spoštovanje širom gorenjske strani. Mirno počivaj blaga duša, žalujocim sorodnikom naše sozalje.

Osebnosti. Davčne vesti: za davčna oskrbnika v IX. činovnem razredu sta imenovana davčna oficijala Josip Abhin in Alojzij Ipavica; za davč. oficijala v X. č. r. Tomaž Tavčar in Alojzij Krein, a za proviz. davč. asistenta davčni vezbenik Stanislav Košir. — Bogate noveletno darilo! — Čestitamo!

Is Dražgeš. Naše bralno društvo je priredilo na sveti večer svojim članom in prijateljem božičnico, ki je bila prav dobro obiskana. Igrala se je primerna igrica s petjem, tamburaši so zagodili par komadov in pevci zapeli nekaj božičnih pesmi. Prihodnje leto hočemo napraviti božičnico v večjem obsegu. Gotovo je hvalevredno, da se da ljudem na ta večer tako izpodbudna in plemenita zabava. A vendar se dobe pri nas nergači, ki jim to ni bilo všeč in ki so se zgražali, da so celo nekatere priletne ženice prišle k božičnici. Mi pa si štejemo v ponos, da so prišle tudi te, in da smo jim napravili par veselih trenutkov, ko so pozabile skrbli svojega trudapol-

nega življenja. Zato se ne zmenimo za take godrnjače, ki za platom poslušajo in potem že tako preostre jezike brusijo.

Gorenja vas nad Škofjo Loko 6. januarja 1910. Deželni poslanci kranjskega okraja so sklicali v nedeljo, 2. prosinca t. l. v izobraževalnem društvu na Trahi političen shod, da poročajo o svojem delovanju v deželnem, oziroma Demšar v državnem zboru. Prišel je le deželni odbornik Jarc, ker sta bila Demšar in Zabret „slučajno“ zadržana. Že prejšnjo nedeljo so gospodje okoliških farā oznanili shod na prižnici in vabili volilce, naj pridejo poslušat svoje poslance. Ponedeljkov „Slovenec“ je pisal, da se je udeležilo shoda gotovo štiristo volilcev; poročevalec je gledal gotovo s štirimi očmi, pa še malo, ker vseh ni bilo veliko nad stopenideset. — Shod je vodil tratarski župnik Brajec, važna oseba v predsedstvu je bil tudi Mostar iz Gorenje vasi. Jarc je poročal najprej o delovanju klerikalnih poslancev na Dunaju, potem pa v deželnem zboru. Da se je pela s'ava tistemu imenitnemu dr. Krevkemu predlogu, je samoosebi umevno. Obljub ni bilo ravno malo, le izpolnjivih ne dosti. — Gospod poslanec je med svojim govorom skoro sezidal železnico skozi Poljansko dolino, za katero smo mu že naprej jako hvaležni, tudi na oni strani Žirovskega vrha bo po njegovem zastrjevanju prav kmalu stekla. Škoda, da ni omenil tudi tiste, ki bo po Demšarjevem zastrjevanju s tunelom na Volči veza v Poljansko in Selško dolino. Veliki „škodljivci ljudstva“ liberalci so bili tudi na vrsti, posebno greh, katerega so liberalci naredili z razširjanjem škofove „plašure“, Jarcu ni mogel dati miru. Pravil je, da so liberalci slučajno izvedeli, da se v katoliški tiskarni tiska škofova knjižica, namenjena samo novoporočencem. Da bi jo gotovo dobili, so postavili na stražo svoje vohune, ki so čakali in prežali, kdaj izide ta imenitnost. Res se jim je posrečilo dobiti tristo izvodov, katere so potem razširili. Zgodilo se je to le vsled tega, ker dotični prodajalec ni vedel, komu je brošura namenjena. Ali je bilo res tako, ali ne, vedo drugi. Po Jarčevem govoru je dokazal župnik Brajec, da je Jarc res poljanski, in sicer pred vsem poljanski poslanec, češ: Demšar drži s selško dolino, Zabret s kranjsko, Jarc je pa naš. — „Slovenec“ omenja v svojem poročilu zvestobo mož „S. L. S.“, ki so bili na shodu. Da vsi navzoči ne trobijo v en rog, so pričali mnogi, gospodom v ospredju jako neljubi medklici, ki so izražali nezadovoljnost nad praznimi obljubami dičnega poljanskega poslanca.

V Kranju, dne 8. januarja 1910.

Jugoslovanski minister. Dunaj, 7. januarja. Govori se, da je baron Bionert h za predložil cesarju, naj imenuje dalmatinskega deželnega glavarja dr. Ivčevića za jugoslovanskega ministra.

Ogrska kriza. Novi ministri predsednik Lukač je baše že sestavil svoj kabinet in sicer tako: Predsedništvo in finance Ladislav pl. Lukač; notranje zadeve Emerih Jakabffy; minister na dvoru grof Friderik Szapary; trgovina grof Bela Serenyi; poljedelstvo grof Emerih Fejervary; nauk in bogočastje grof Aleksander Teleki; pravosodje Bela Vavrik; domobranstvo feldmaršallajtnant Hazay; minister za Hrvatsko Geza pl. Josipović.

Za dalmatinsko - belokranjsko železnico hočejo prirediti, kakor se nam poroča iz Spjeta, dne 16. t. m., velike manifestacije, katere bi se udeležile vse stranke z ozirom na nujno potrebo, da dobi Dalmacija železnisko zvezo z državo. Kakor je znano, je bila zgradba belokranjske železnice do hrvatske meje, odtod do zagrebsko-reaške proge in potem od Ogulina do Knina sklenjena, ko se je zaključila avstro-ogrsko pogodba. Avstrija in Ogrska sta po tedanjih sklepih dolžni, zgraditi omenjene proge, po katerih bi bilo mogoče potovati od Spjeta ali Šibenika naravnost čez Ljubljano na Dunaj, odnosno čez Zagreb v Budimpešto. Toda z ogrske strani se stvar zavlači in zavlači, v Beli Krajini pa tudi ne pride prav naprej. Za Dalmacijo je ta zveza naravnost vprašanje življenja in smrti, zelo važna je pa tudi za Kranjsko in Hrvatsko in nazadnje za državo sploh. Manifestacija je torej upravičena in pomenljiva.

Ustava za Benno in Hercegovino se po govoricah iz vladnih krogov razglasi v drugi polovici meseca januarja. Obljubljuje se že dolgo. Bil bi tudi že čas, da se izpolni obljuba. Kakšna bo ta ustava, je pa še vedno vprašanje. Z vsi rečjo ravnanje tako skrivnostno, da res ni pričakovati mnogo dobrega.

Amnestija za politične zločince se ima razglasiti v Bosni in Hercegovini takrat, ko se vpelje ustava. Obsojencev zaradi političnih pregreškov je v anektiranih deželah precej.

Češki deželni zbor se ima sklicati 15. t. m. in bo zboroval tri tedne, seveda če ne bo zaprek, česar se doslej še ne more vedeti.

V ministrstvu za znanje zadeve je provil sekojski predstojnik Emil Jettel za vpokojitev ter se mu je dovolila. Jettel se smatra za žrtev Friedjungovega procesa; odgovoren ima biti za blamažo s famoznimi «dokumenti». Aehrenthalova blamaža ne bo zato nič manjša in hrvatski baron Rauch tudi ne postane velik državnik, če se pensioniral kakšnega sekojskega šefa zaradi nerod-

nosti. Na Jettlovo mesto je imenovan sekcijski svetnik Vanja.

Italijanski zunanji minister, za katerega je imenovan grof Guiccardini, se kmalu odpelje na Dunaj in v Berlin.

V Varšavi je ruska policija aretirala vse osebe uredništva in tiskarne «Varšavsko jutro» in vse odpravila v zapor.

V Arabiji je prišlo do bujih bojov med turškimi vojaštvom in nekaterimi plemeni, ki so se po težkih izgubah podložili.

Amerikanski predsednik Taft je predložil kongresu posebno poslanico o zakonu proti tru-stom.

Rusija in Japonska. Berlin, 7. januarja. O položaju na daljnem vzhodu se sirijo že nekaj časa razburjive govorice. Sedaj se poroča, da je prišel v Peterburg državni svetnik Glasner, ki je prepotoval vzhodno Azijo in pravi, da se Japonska na vse moč pripravlja za novo vojno z Rusijo. Na Japonskem baje pričakujejo, da jo bosta Avstrija in Nemčija podpirali, docim mislijo, da ostane Anglija pasivna. Prihodnje leto bi imela biti Japonska že gotova s svojimi vojnimi pripravami. Očividno je v stvari mnogo fantazije.

Deželni proračun kranjski.

Deželni proračun za leto 1910., ki ga je sestavil deželni odbor, izkazuje v glavnih točkah sledeče številke:

Skupna potrebsčina	4,849.128 kron
Skupno pokritje	1,420.176 »
Primanjkljaj	3,428.952 K
V potrebninah	
so sledeče postavke:	
Deželno zastopstvo in splošna deželna uprava	58.150 K
Deželni odbor in uradi, rednih	310.603 »
izrednih	7.000 »
Pokojnine, provizije	46.866 »
Javna varpost	130.589 »
Vojaštvo	15.700 »
Zdravstvo in dobrodelstvo	1,145.668 »
Za sirote, zanemarjene otroke in hiralce	14.500 »
Pouk, umetnost, znanost	1,774.012 »
Deželna kultura	377.968 »
Trgovina in obrt	105.694 »
Prometna sredstva	243.887 »
Za dolgove	520.441 »
Razni stroški	91.000 »
V pokritju:	
Lastno pokritje	
redno	287.188 K
izredno	52.987 »
skupaj	340.176 »
Zakup užitnine	50.000 »
Prispevek iz državnih osebnih davkov	110.000 »
Prispevek iz državnega davka na zganje	920.000 »

Novičar.

Slavnostna številka «Gorenjca» povodom njega desetletnice izide drugi teden, ker smo prejeli šele danes naročene klišeje. Našemu pozivu se je odzvalo takoj častno število gg. sodelavnikov, ki so poslali v resnici krasno gradivo. Odkritno rečeno, bili smo ga veseli, še bolj se bodo pa radovali nad njim naši «Gorenjčevi» čitatelji. Ponovno pa prosimo še ostale gg. dopisnike, ki nam še niso poslali svojih doneskov, da to store najkasneje do prihodnjega torika. Sklep uredništva je prihodnji četrtek. Na delo torej, da se postavimo!

Gospodem dopisnikom na znanje! Dobili ste ponovne pozivnice, da nam blagovolite poslati za slavnostno številkoovic, oziroma dopisov. Pogrešamo jih iz Vašega kraja in ker jih nujno rabimo, Vas uljudno prosimo, da ne pozabite na nas. Zanesljivo pričakujemo od Vas kako malenkost zadnji čas do prihodnjega torika opoldne.

Kranjski deželni zbor ima javno sejo zopet v torek, 11. t. m. Na dnevnem redu je tudi poročilo ustavnega odseka o izpremembi ljubljanskega občinskega volilnega reda. Baje hočejo prihodnji teden napraviti čim več javnih sej.

Brezprimerno postopanje v deželnem odboru kranjskem pri nameščanju uradnikov smo posvetili pred nedavnim v našem listu. Na celi seriji konkretnih slučajev smo dokazali, kako svojevoljno postopa ob oddaji deželnih služb dična klerikalna trojica dr. Pegan, dr. Lampe in prof. Jarc pod načelstvom pl. Sukljeja. Z dejstvi smo dokazali, kakšen protekcionizem se uveljavlja v korist klerikalnim strankarjem. Vodilo klerikalne večine je, nameščati le patentirane klerikalne privržence, zaslužnost in sposobnost prosilcev ne more odtehtati strankarstva. Na vse naše očitke o brezprimernem postopanju pri

imenovanju stenografa Pfeiferja, zdravnika dr. Pogačnika, o zakulisnih mahinacijah za mesta zdravstvenega tajnika, vodje pospeševalnega zavoda za obrtne zadeve in deželnih inženirjev, sicer tako blebetavi «Slovenec» ne more odgovarjati ničesar; onemelo je dično uredništvo in ne najde nobene besede v obrambo. Umevno! Tako brezslučnih primerov se ne da govarjati, odeli so se torej s plaščem molččnosti, da saj lastni privrženci po deželi ne zvedo, kako samovoljno dele službe njeni zaupniki v deželnem odboru. To molčanje, povzročeno po zavesti neopravičljive krivde, je razumljivo za klerikalno stranko. Ne moremo pa prav umeti, zakaj je tako malobeseden slovenski napredni dnevnik, kjer ima odločilno besedo g. dr. Tavčar, in ne razkrijetega početja slov. javnosti do cela. Večja gorečnost bi bila tu umestna, miru in složni zadovoljnosti v deželnem odboru se vendar ne sme žrtvovati tako velevažnih interesov slovenskega uradništva.

Deželni zbor kranjski zboruje te dni, da reši najnujnejše potrebe v deželni upravi. Prilika je sedaj dana slovenskim naprednim poslancem, da se zganejo, dvignejo glas in posvetijo postopanje samovoljne klerikalne večine v deželnem odboru. Materijala za ostro in pravično, pa tudi hvaležno kritiko je nad mero obilno. Tu je mesto, kjer je treba polagati klerikalnim mogotcem račun za njih ravnanje. Napredni poslanci naj tu pokažejo svojo radikalnost. Hvalevredno je radikalno nastopati na shodih in razkrivati volilcem kvarno praktično delo klerikalcev, vsaka popustljivost bi bila tu grešna, neodpustna pa bi bila sedaj tudi vsaka prijenljivost naprednih poslancev v deželnem zboru. Tu je treba brezobzirno razkrinkati klerikalno gospodarstvo, ožigosati treba klerikalno izrabljanje deželne oblasti v strankarsko samopašne namene.

Imenovanje državnega inženirja Rajmunda Geilhoferja za deželnega stavbenega svetnika se je izvršilo v tajni seji deželnega zbora kranjskega. Umestna diskrecija, zares! Klerikalci so imeli drznost, da so izvedli svoj načrt in navzlic ugovoru naprednjakov izvršili to imenovanje. Neverjaten je ta čin v današnjih dneh. Slovenski deželni zbor sprejme v službo trdega Nemca, ki slovensko lomi za silo; v teh časih, ko se vsepovsod od Nemcev izvaja načelo, da ne sme dobiti nobenega mesta Slovenec ali Slovan. Proti Bienerthu grml dr. Sušteršič in tuli «Slovenec» na vsaki strani, ker vzdržuje nemško premoč na škodo Slovanom in Slovencem. Vladi se očita sovražnost, ker v resnici vsepovsod odrija slovenske zahteve, in odklanja slovenske uradnike. Doma pa, kjer imajo nekoliko moči Slovenci, se greši proti osnovnim načelom narodne politike in se sprejema v deželno službo, v dobro plačano službo Nemca-tujca. Slovensko uradništvo omaguje pod nemškim pritiskom, povsod je zapostavljano. Prav te dni so bila izvršena sodna imenovanja za graško nad sodišče, med 20 imenovanji je le en Slovenec našel milosti. Ali ni v takih razmerah blazno izdajstvo, dajati od redkih slovenskih mest Nemcem dobro mesto? In to brez vsake stvarne potrebe! Dežela ima sposobnih inženirjev in delovoljnih na razpolago. Lahko bi v odlični meri ustrezali zahtevam, ki jih stavi to mesto. Ali oni ne najdejo milosti, ti ne smejo napredovati, zakaj dr. Pegan in dr. Lampe uveljavljata načelo, da se mora Nemcu dati prednost. Če ob takih dogodkih tudi puščamo v stran važno vprašanje o boljšem zaslužku, ki odide našim uradnikom in prezremo kruto oškodovanje, si moramo vendar predočiti, kako poniževalno mora tako imenovanje vplivati na zaslužne starejše deželne uslužbence. Kakšna duševna depresija se mora lotevati v prvi vrsti njih, in kako slabo mora to vplivati na slovenske uradnike v državnih službah. Kakšna malodušnost se mora oprijemati vsega slovenskega uradništva, ki trpi krivice v državnih službah, če vidi, kako narodni zastopniki, poklicaniv njih varstvo in obrambo, frivolno izdajajo fundamentalne principe narodne politike. V koga naj zaupajo slovenski uradniki, če slovenski klerikalni poslanci, ki danes, žal, odločajo o usodi slovenskega naroda, s strašnim cinizmom dajejo kruha nemškim uradnikom, slovenske pa žalijo in jim delajo efektivno škodo. Od koga naj si obetajo pomoči, kdo naj jim skrbi za boljše bodočnost, če slovenska ljudska stranka kot taka izrablja svoj upliv in svojo moč — Nemcem v korist. Imenovanje Nemca Geilhoferja za deželnega stavbenega svetnika je sicer posamezen slučaj, ali prav v današnjih dneh je vsled svoje brezprimernosti, silne in dalekosežne važnosti ter mora vzeti slovenskim inteligentom vsako upanje, da bi mogla in hotela stranka, ki tako izdaja slovensko stvar, priboriti Slovencem boljše prihodnjost. Povsod drugod bi pomedili volilci s takimi zastopniki, ki prodajajo slovensko last priseljenemu Nemcu.

Lepo po domače! Tako se mora vzklikniti, če se opazuje, kako zlošno in udobno si urejajo

klerikalci med seboj službovanje v deželni službi. Imeli smo že priliko — in sicer mi edini — opozoriti na dejstvo, da je deželni odbor kranjski imenoval na ad hoc izdatno poboljšano mesto hišnega zdravnika v deželni prisilni delavnici gospoda dr. Pogačnika, ki se izobrazuje v Gradcu za očesnega zdravnika in je zet prvaka gosp. Povšeta. Za to mesto se je skoro z gotovostjo pričakovalo imenovanje g. dr. Stojca, ki je na glasu kot dober zdravnik in ima dolgoletno prakso, tembolj ker je to imenovanje priporočalo društvo zdravnikov; imenovanje se je po končanem terminu kar čez praznike ob vseh svetih izvršilo. Hvalevredna urnost, če bi prišla v korist možu, ki to mesto res zasluži! Ali deželni odbor je izbral proti vsemu pričakovanju gosp. dr. Pogačnika. Motivi so blizu. Sodeč po urnosti imenovanja bi trdili, da bo novi zdravnik takoj nastopil mesto. Neumna pamet! Mudilo se je mesto zagotoviti izvoljencu in odrediti gosp. dr. Stojca. Cujtel! Dr. Pogačnik, ki hoče biti specialista za oči, je še danes v Gradcu in — študira dalje. In študiral bo še delj časa, saj sedaj se ne mudi domov. Nadomestuje ga pa med tem član izvrševalnega odbora S. L. S. gosp. dr. Dolšak, bivši predsednik klerikalne akademiške «Danice», menda v ta namen, da si pridobi v prisilni delavnici prakso za deželnega zdravstvenega tajnika.

Na novo se krojra mesto deželnega zdravstvenega inšpektorja. Mesto je bilo vrlo potrebno. Kakor smo že pisali, mesto deželnega zdravstvenega tajnika s 5600 K plače še ni posedeno, dasi je termin že dolgo potekel. So bile in so še velike težave, zaradi kompetentov namreč, od katerih so trije odlični klerikaluhni. Ker more na eno mesto le eden, in sicer je izbran gosp. dr. Dolšak, ki ima po sporočilih celih 8 mesecev bolniške prakse, treba skrbeti za nove prilike, ki prinese tolažbo onim, ki trkajo, pa ne morejo kot zdravstveni tajniki na vrsto. Kreiralo se bode torej mesto deželnega zdravstvenega inšpektorja, ki bo nadzoroval po deželi. Poučeni zdravniki pravijo, da tudi na to mesto ne pride sladki g. dr. Levičnik, ampak g. deželni poslanec dr. Zajc. Morda še doživimo, da bo za deželnega finančnega tajnika imenovan kak klerikalni zdravnik. Se bo že privadil, saj talent za računanje klerikalci imajo. Kdor nima sposobnosti zase, se uvrsti o pravem času med klerikalce — in vse drugo mu bo pridodeljeno. Politično prepričanje dobiti ni nobena coprnija.

Škof Bonaventura v Ljubljani je naslovil pohvalni dekret na uredništvo «Slovenca», čigar «blagodejno delo» blagoslavlja. Kaj si pač more misliti o tem dekretu «Slovenčev» uredništvo, ki si je v svesti, koliko infernalnih hudobij je prizadalo svojim političnim nasprotnikom. Škof gre tako daleč v svoji neverjetni naivnosti, da imenuje delo «Slovenca» sveto delo. Gospod vladika, ali je sveto delo, če se sramoti krvavo svoje nasprotnike, če se jih blati z neresnicami in podlimi zavijanji? Verouk nas je učil drugače, mi tega ne moremo pojasniti, ker nismo tako moderni, kakor je modern naš škof. Ali so dejanja, za katere obsoja sodišče «Slovenca» ali vsled katerih mora prositi odpuščanja javno, res že sveta? Ali se more govoriti o svetem delu, če se ve za satanske sramotitve, ki si jih dovoljuje «Slovenec» v surovem in le pri klerikalnih možnem Boltatovem Pepetu? Dvomimo, gospod škof, da ste na pravem potu, ko pišete ex cathedra take dekrete, kakor je noveleten. Verjemite, da nam jemljete vero in zaupanje v svoje poslanstvo, ko s svojo dostojanstveno besedo blagoslavljate brezstidno in v resnici nekrščansko pisanje političnega dnevnika «Slovenca».

Uradni dnevi okrajnega glavarstva v Kranju se bodo vršili v teku leta 1910 po sledečem redu: 1. v Škofji Loki vsaki mesec zadnjo soboto, izvzemši veliko soboto, in se bo mesto ta dan vršil uradni dan na veliki četrtek; 2. v Trziču vsaki mesec prvo soboto; 3. v Gorenji vasi vsaki drugi mesec pričeniš z januarjem, in sicer vsaki prvi teden; 4. v Železnikih vsaki drugi mesec pričeniš s februarjem, in sicer vsaki drugi četrtek izvzemši praznik 8. decembra, in se vrši uradni dan mesto tega dneva dan poprej. Dosedaj običajne uradne ure ostanejo neizpremenjene.

† dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški. Dne 31. decembra m. l. je preminul v Ljubljani g. dr. Karel vitez Bleiweis-Trsteniški, sin očeta Slovencev, Bleiweisa. Pokojnik je bil nekaj let tudi praktičen zdravnik v Kranju. Od ustanovitve do lanskega leta je načeloval izvrševalnemu odboru narodno-napredne stranke na Kranjskem. Bil je podžupan ljubljanski in nekaj let tudi deželni poslanec. Mnogim narodnim društvom je bil predsednik. Lahka mu zemljica!

Mont pomagajo zidati od Balta do jadranskega morja klerikalci ljutemu Nemcu. «Slovenec» vpije dannadan po svojih predalih v kaki nevarnosti je Koroška, ker je hoče pogoltniti nemških molch in zaključuje svoje javkanje, da je na to naša lepa Gorenjska v nevarnosti. Istina — o nevarnosti smo, da nas pogoltno nevarnostni Nemec, a da se to preje zgodi, skrbje prav dobro ravno najozji prijatelj «Slovenca», kajti drugače bi ne nastavljali pristnih Nemcev na napol slovenske šole kakor se je to ravnokar zgodilo v Belišči, Heil, f:azerji!

Prestovoljno gasilno društvo v Kranju priredi v soboto, dne 12. t. m. ob pol 9. uri zvečer v prostorih „Narodne Čitalnice“ plesni venček. Vabila se že razpošiljajo. Če bi se koga pomotoma prezrlo, naj blagovoli oprostiti in naj se zglesi pri odboru, kjer so vabila na razpolago.

Izvanredni občni zbor telovadnega društva Sokol z ženskim oddelkom v Kranju se vrši danes ob 8. uri zvečer v društveni telovadnici. Dnevni red: 1. Volitev staroste. 2. Volitev načelnika. 3. Volitev treh odbornikov. 4. Slučajnosti.

Za mestno reveže je daroval povodom novega leta g. veleindustrijalec Vinko Majdiš znesek 200 kron.

Javna ljudska knjižnica „Narodne čitalnice“ v Kranju posluje ob sredah od pol 8. do pol 9. ure, v sobotah od 7. do 8. ure in ob nedeljah od 11. do 12. ure dopoldne.

Občni zbor tukajšnje podružnice slovenskega trgovskega društva „Merkur“ se vrši jutri, v nedeljo ob dveh popoldne na „Novi pošti“ (soba na desno).

Promemba posesti. Grad Mala Loka pri Mengišu, ki je vpisan v deželni desk, last družin Rudež in Mühleisen je kupil g. Rudolf Kokalj, glavni zastopnik „Dunava“ v Kranju i. t. d. H gradu spadajo lepi hlevi, zasajen park, obsežen sadni vrt, okrog 20 oralov njiv, travnikov in gozdov. Grad ima lastni mlin in ribiško pravico v potoku Pšata in njenih pritokih.

Nabiralnik C. M. dr. na Šmarjetni gori je nesel od 1. avgusta 1909 do 6. januarja 1910 K 7-71.

iz Boh Bele nam poročajo, da c. kr. dežel. tol. svet se do danes ni razpisal nadučiteljskega mesta. Postoje, kje ste!

Zg. Tuhinj se „moderniziral“ Pa kako! Čujtel Staremu g. Štruklju, župniku seveda, se je v zadnjih časih zahotelo po društvenem domu, ker bi se njegove Marijine device in — čujte in strmite — bodoči „orli“ shajali in prirejali veselice. Ker s „Čuki“ itak, za katere naš župnik zadnje dni agitira z vso zgovornostjo, kar mu jo je Bog ustvaril, ne bo nič in mu tudi Marijine hčerke niso več tako pokorne, kakor bi si želel, bo celo poslopje k večjemu za shrambo župnikove stare šare. Tu se obračamo do občinskega zastopstva, naj bo vendar ono nekoliko bolj previdno in naj ne ustreza vsaki želji, ki se porodi v od vinca razgreti glavi našega župnika. Vsako društvo in tudi „Čuki“ si zidajo drugod svoje društvene prostore na lastne stroške, pri nas pa hoče g. župnik, da bi mu denar dala domača posojilnica, material pa občina. Dohodki, ki nam jih donaja posojilnica, bi se pač dali za kaj drugega in boljšega porabiti, kakor pa za župnikov dom. Če le malo pogledamo, se nam kaže povsod nedostatnost kakor n. pr. naš vodovod, šola, za katero dolgovi še danaj niso pozabljeni, bi se dala v marsičem predrugaciti in popraviti in nebroj drugih stvari nam kliče po pomoči. Slavnoznan „ranjko“ konsumno društvo nam jasno kaže, kako znajo ti ljudje „gospodariti“ z našim premoženjem in afera o župnikovi snožeti nas tudi glasno svari pred „krščansko usmiljenim“ župnikom. Pamet, možje, katerim je kaj za blagor občine! Sicer se pa še vidimo!

V veliki šencurski občini so bile občinske volitve ovržene. Vzrokov je več za to. Sedaj se kmetje venomer pritožujejo, češ, da se napravi red. Hudi pa so tudi, ker je bil zadnji slučajno izvoljen podžupanom za velesovsko občino ondotni župnik Brešar. Prav kakor da bi ne bilo nobenega drugega moža, ki bi opravljal to mesto. Ta fajmošter je komičen računar, zlasti pri cerkvenih računih. Več ko eno leto ni bilo nobenega računa. Župljani pa bi radi vedeli, koliko kaka stvar stane, n. pr. pokritje zvonika. Kmetje, postavimo se, da si ne pustimo komandirati od nikogar. Kmet kmeta! Bodi naše geslo.

Silvestrov večer radovljiškega „Sokola“ se je dobro obnesel. Spored je bil nadvse zanimiv in prav mnogovrsten. Mnogo smeha so vzbudile „žive slike“, ki so jih uprizorili naši domači umetniki. Sicer je naše mestece majhno, a vendar je njega prebivalstvo vsestransko nadarjeno. Umevno je, da se je boginji plesa tudi daroval potrebiti dar, godbo so nam preskrbeli zopet domači umetniki. Ob polnoči je imel navdušen govor starosta radovljiškega „Sokola“, brat dr. J. Vilfan. V svojem dovršenem govoru se je dotaknil najprej onih svetovnih dogodkov, ki so pretresovali svetovno ozračje, prešel je na to na domače ozemlje, a zaključil s krepkim pozivom na brate Sokole, voseč vsem navzočim srečno in veselo novo leto, želeč, da naj bodo to leto posvečeno popolnoma sokolskim idejam in sokolskemu delu. — Nagovor je vzbudil glasno odobravanje in burnemu vsklikanju „Nazdar“ ni hotelo biti konca.

Rečni letni občni zbor „kat. slov. društva za radovljiški okraj“ se je vršil dne 25. decembra 1909 na Bohinjski Bistrici. — Zanimivo je bilo poročilo župnika Pibra, ki je omenjal, da so Bohinjci na gospodarskem polju v marsičem že prekosili druge deželane. Kje se je ta tekma dovršila, je pozabil povedati župnik Piber. — Dalje omenja poročilo: „gospodarski program deželno-zborske večine bo tudi Bohinjcem zlasti za povzdigo planinstva in z njim tesno združene živinoreje vir še nadaljnega plodonosnega na-

predka.“ — Aha! Odbor je tale: Duhovniki: Janez Novak, kanonik, Janez Azman, župnik, Gorje; Janez Piber, župnik, Bohinjska Bistrica; Matija Mrak, župnik, Boh. Bela in posvetnjaki: Janez Vurnik, Janez Burja, župan, Ribno; Jakob Jan, župan, Gorje; Jos. Pogačnik, državni poslanec; Arh Fr., župan, Boh. Bistrica; Jan. Krivec, tov. delavec, Jesenice. Tedaj je razmerje 4 : 6. Ako se vpošteva dejstvo, da je Vurnik predsednik in da Jos. Pogačnik obstruira, ostane razmerje 4 : 4, tedaj je lahko umljivo, da so Bohinjci prekosili v marsičem ostale sodeželane.

V žirovski se snuje sokolsko društvo. Pravila so baje že potrjena.

Železniki. Občni zbor telovadnega društva „Sokol“ v Železnikih se vrši v nedeljo, dne 9. t. m. popoldne ob 3 uri v salonu brata Thalerja.

Podružnica sv. Cirila in Metoda na Bledu vabi na Tombole, ki se vrši v nedeljo, 9. januarja v prostorih gostilne pri Kapsu. Začetek ob 5. uri. Z ozirom na blagi namen prosil od za dobitke, ki naj se oddajo gostilničarju A. Ropretu. Odbor.

Tamburaško društvo „Stel“ vabi k l. plesnemu venčku, ki bode v nedeljo, dne 9. prosinca 1910 ob 5. uri popoldne v prostorih g. župana A. Kržišnika. Spored: 1. Koncert 2. Srečolov. 3. Saljiva pošta. 4. Koriandoli. 5. Ples i. t. d. Vstopnina 60 vin. Preplačila se hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi prav ujudno vabi odbor.

Poročilo o Silvestrovi veselici Narodne čitalnice v Kranju priobčimo prihodnje.

Današnji številki je priloženo naznanilo otvoritve nove manufakturne trgovine Ivan Pfeifer v Kranju.

V planinski ples se vrši v torek, one 1. februarja v vseh zgornjih prostorih Narodnega Doma v Ljubljani. Plesišče bode v krasni veliki dvorani, ki ho primerno okinčana. Svirala bode popolna godba Slovenske Filharmonije. V stranskih prostorih se bodo dajala okrepčila; za odpočitek in krepčanje bo prirejena tudi mala dvorana s stranskimi sobami — tukaj bo sviral izbran sekstet Slovenske Filharmonije. Ob stopnjišču bo vinitoč „čez ulico“ in pivarna. Sploh obrača Slov. planinsko društvo vso pozornost in skrb na to, da se nudi gostom neprisljuna zabava in kar najboljša postrežba. Oskrbo pri paviljonih — ki jih bo 6 ob veliki, 3 pa ob mali dvorani — je prevzel, kakor doslej pri vseh planinskih plesih, poštvovalen krog rodoljubnih dam pod načelstvom gospe Franje dr. Tavčarjeve. Tudi letošnji planinski ples postane torej največja in najsijajnejša priedupstna veselica.

iz Čikage v Ameriki nam poročajo, da je prinesel Miklavž malo snega, veliko pa mraza. Božič je prinesel nad pol metra snega. Stari ljudje se ne spominjajo tako hude zime, kakršna je letos.

Amerikanske žene imajo sicer rade može in tudi otroke. Ali sedeti pri zibelci in poslušati jok tega ne marajo. Rajsi gredo na zborovanje ali na shod. Zato je napravil neki ameriški intener mrtve ženske, ki bodo zibale otročiče. Te mrtve ženske bode pele tudi lepe pesmice, da bo otrok lažje zaspal.

Svoji ženi je presakal glave 30 letni monter Bergman na Bavarskem. Bil je manenja, da mu je dala strup (misenco) v jed.

Slonova koža za preproge. V Ameriki uporabljajo slonovo kožo za preproge. Ustrojijo jo na poseben način, da popolnoma ohrani naravno barvo in gube. To je najtrpežnejša koža, ki je dosedaj znana.

Kdo preda kri iz svojih žil? Tako je vprašal ameriški zdravnik David Kalinski po časopisih. Dr. Kalinski je imel ozdraviti namreč bolnika, kateri ni imel nič več krvi in je hotel napumpati kri od zdravca človeka v njegove žile. In glej! Danes je bilo brati to v časopisu, že takoj drugi dan pa je prišlo k njemu 20 zdravih in čvrstih možev, katerih vsak je bil voljan prodati kri iz svojih žil. Zdravnik je rekel, da potrebuje samo enega in da ne dá za kri več, kot 50 dolarjev. Ko so možje slišali, da dobi 50 dolarjev, kateri dá kri, so se

začeli pričakati, kateri jo bode smel dati. Dejali so, da se dalj časa ne dobijo dela in zato tudi nimajo kaj jesti in da bi bil vsak vesel, da bi dobil onih 50 dolarjev. Vse vkup pa jim nič ni pomagalo. Zdravnik je zbral enega izmed njih. Tisti je dal nekaj krvi iz svojih žil in dobil za to 50 dolarjev, vsi drugi pa so žalostno odšli.

Namesto k poreki — na mrtvaški oder. V mestu Biali v Galiciji se je zastrupila 21 letna deklica, pol ure pred poreko. Namesto, da bi šla z ženinom pred oltar, so jo pa položili na mrtvaški oder.

Cement je postal cenejši. Fabrike, ki delajo cement, so imele sklenjeno pogodbo, da morajo prodajati cement vse enako drago, imele so kartel. Na ta način so drle ljudstvo, kakor so hotle. Ta kartel se je zdaj odpravil in postavili so tudi več novih tovarn ali fabrik za cement. Zato je postal cement bolj dober kup. Es vagon pride zdaj za 200 kron cenejši, kakor pa prej.

Kako angleška vlada počasti časnika? Ministrstvo mornarice pripravlja veliko svečanost na čast angleškim časnika, ki bodo imeli meseca junija svoj kongres. V luki Spithead bo 10. junija velika parada vojskega brodovja druge in tretje armade in torej 68 bojnih ladij in 55 spremaljevalk.

Listnica uredništva.

Pozor, gg. dopisniki: Za prihodnje številko rabimo najkasneje do torika dopise še iz sledečih krajev: Kranjska gora, Mojstrana, Jesenice (kje sta?!), Bled, Bohinj, Tržič, selška in poljanska dolina, Stražišče, Šenčur, Cerklje, Kamnik, Tuhinj, Domžale. Prosimo, pošljite zanesljivo!

S. Jesenice: Hvala, prejeli. — Fr. S—i: Se uporabi. Hvala.

Št. 5/1910.

Zahvala.

Gospod veleindustrijalec Vinko Majdič v Kranju je povodom novega leta daroval mestnim ubožcem znesek 200 K. Za to veličudno darilo izreka mesno županstvo v imenu nbožcev najsrčnejšo zahvalo.

Mestno županstvo v Kranju
dne 1. januarja 1910.

Želodčni liker

je najboljšje krepčilo želodca!

Blizu in daleč
Vse ga pozná,
Kdor ga ima,
Ima zdravje domá!

Ljudska kakovost liter K 2-40.
Kabinetna kakovost „ „ 4-80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Advokat

dr. Franc Frlan

si usoja javiti, da je z novim letom 1910

otvoril svojo pisarno

v Ljubljani

Miklošičeva cesta šte. 4

v hiši „Stefanove gostilne“ l. naštropje.

Listnica upravnitva.

Gosp. Frank Jezerski, Amerika: Vaša naročnina poteče koncem maja.

Stanovanje

2 sobi, kuhinja, drvarnica in prostoren magacin se odda.

Kje? pove uredništvo „Gorenjca“ 308 3-1

Novo! **Novo!**

Kinematograf

v Kranju, v dvorani hotela „Nova pošta“.

Velike in krasne predstave se začnejo od dne 8. t. m. vsak dan naprej. Slike so od svetovnoznane firme „Pathé Freres“ v Parizu.

Vsako soboto nov spored. 302

Vse te predstave so bodisi za odrasle, kakor tudi za otroke zelo poučljive in zabavne; zato naj pač nikdo ne zamudi prilike ogledati si te svetovnoznane dogodke.

CENE:

Rezervirani prostori I. K. sedeži I. vrste 60 vin., sedeži II. vrste 40 vin. Dijaki in otroci plačajo polovico.

Vsak četrtek ob 3. uri popoldan se vrši posebna predstava za otroke po 10 vin.

Predstave se vrše ob delavnikih od 3. do 4. in 4. do 5. ure popoldne. Vsak ponedeljek predstave in sicer: Od 11. do 12., od 12. do 1., od 3. do 4. in 4. do 5. ure. Ob nedeljah in praznikih od 11. do 12., od 12. do 1., od 2. do 3., od 3. do 4. in od 4. do 5. ure popoldne.

Pritožbe in prošnje naj slavno občinstvo blagovoli naznaniti lastniku kinematografa.

Priporočam se slavnemu občinstvu za mnogobrojni obisk **Mirslav Fiala.**

OPOMBA: Prosim slavno občinstvo, da mi oprostijo, ker ne morem predstavljati večernih predstav tako dolgo, dokler se električna razvešljava ne zboljša.

Gostilna se da takoj v najem.

Kje? pove upravnitvo „Gorenjca“ 308 2-1

Franco Omertá v Kranju prodaja dobro in po ceni železno in spekerijsko blago, vitle kotle Maria Zell, orodje za obrt, gospodinjstvo in kmetijstvo, sveže seme, travnato, detelje, lucerne, in domače.

Našim rodbinam priporočamo Kolinsko cikorijo.

Priložnostni nakup.

Umetni mlin. • • Žaga. • • Kovačnica.

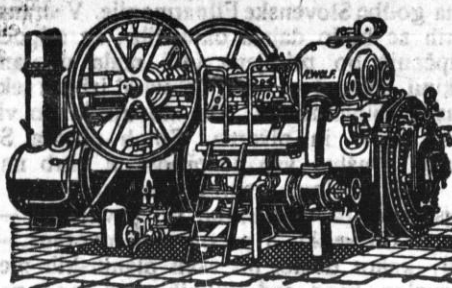
Mlin je sezidan po najnovejšem sistemu, jako dobro opravljen, brez konkurence in ima dela v izobilju. Žaga je opremljena s cirkularnimi in drugimi žagami. Kovačnica ima vse orodje in stroje. Zraven spadajo tudi travniki, njive in vrtovi.

Prodaja jako vredno radi rodbinskih razmer.

Vpraša naj se pri 251 20-12

Josipa Kremser, posestniku umetnega mlina, Lavamünd, Lavantinska dolina, Koroško. — Dopise se prosi v nemškem jeziku.

Line 1906: zlatá kolajna najvišje priznanje

R. Wolf Magdeburg Buckau

Filialka Dunaj, Dunaj III, Am Heumarkt 21

Vozeči in stoječi polnoprarni in patentirani

lokomobili na vroči par

z 10 do 800 konjskih sil.

Najbolj gospodarski, najtrpežnejši in najsigurnejši stroji na moč za 249 26-6

use industrijske in gospodarske obrate.

Skupna izdelava nad 650.000 PS

Priporočamo našim gospodinjam pravi **FRANCKOVY**: kavni pridatek iz zagrebške tovarne.

ul. Roga II. V 1181. B. 9 L. V.

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po 126-1

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje)

nad 212.500 kron.

Koncem leta 1908: Stanje hranilnih vlog 4.822.000 kron, posojil na zemljišča 2.890.000 kron ter posojil občinam 413.600 kron.

Ta najstarejši denarni zaved v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vse svoje davčno močjo. — Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5%, na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 8 krone.

Proda se
Cofišče in hiša
 štov. 84 v Kranju.
 Več se poizve pri lastniku I. Cofu v Kranju.

Ako kašljate

ali težko sopete (astma), poskusite
slavonski želiščni sok
 iz orlove lekarne v Pakracu.

Z izbornim učinkom istega boste gotovo zadovoljni.
 Tudi otroci ga vzamejo radi, ker ima prijeten okus.
 Ako bolehatе na

želodčnih boleznih

ali na boleznih na čreveh, potem zahtevajte v lekarnah
 znamenito znane

pakraške želodčne kapljice

in iznebili se boste kmalu bolezni.

Cena: 1 steklenica slov. želiščnega soka K 1-20,
 1 tucat pakraških želodčnih kapljic „ 5-00

Kdor si teh ne more nabaviti v svojem stanovanju,
 naj isto naroči iz centrale

Lekarna «pri zlatem orlu» v Pakracu.

Po pošti se ne pošilja izpod 2 steklenic. 257 13-11

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 10 52-19

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Glinaste peči 138 52-29

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi
 kipe, vaze in druge glinaste izdelke v
 vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

prva in največja tovarna peči in
 glinastih izdelkov v Ljubljani.

Zlate svetilnje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično
 zobocistilno
 sredstvo

Seydlin

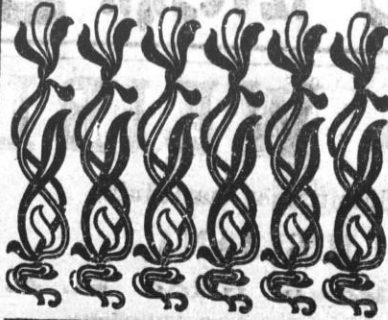
Izdovolatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

77 52-51
 dobi se
 lekarne
 in
 šotnik

Vina

štajerska, dolenska,
 goriška, vipavska,
 istrijska, dalmatin-
 ska, jamčeno pristna

ponuja po skrajno nizkih cenah

zadruga

282 52-6

Agro-Merkur

r. z. z. o. z. v Ljubljani.

Josip Pogačnik v Radovljici

krojaški mojster

Odlikovan leta 1909 na razstavah v Londonu in v
 Parizu s prvim darilom: častno diplomo velikim
 zlatim častnim križcem in velike zlato kolajno.

priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst
 oblek za gospode, uradniških uniform,
 salonskih, turistovskih in loyskih oblek
 ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega
 in bruskega sukna. — Naročila se izvršujejo
 po najnovejšem kroju točno in ceno ter se
 sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih suknoj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela na-
 tančno po meri in izbranem kroju ter po želji na-
 ročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine,
 obnem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke,
 naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen
 naročnik. 86 52-44

209 52-20

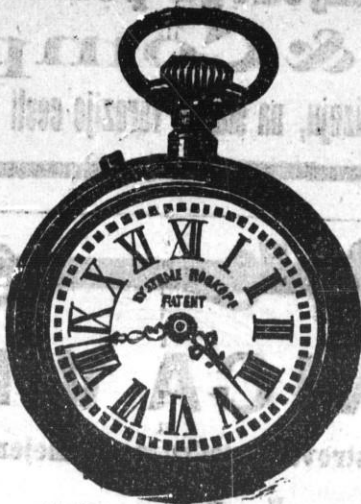
Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

Niki Roskopf ure od 4 K naprej
 " Cillinder " " 5 " "
 " Srebrne " " 9 " "
 " Anker " " 12 " "

Ustanovljeno leta 1885.

Martinova oesta 20

Postajališče električne ceste

R. Lang

Martinova oesta 20

železnice pri Sempeterki cerkvi. 138-24

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov

Bogata zaloga po-
 hišiva vsake vrste
 v vseh cenah. Ogle-
 data, slike v vseh
 velikostih.

Popolna oprava za
 vilo. Špecijaliteta:
 Gostilniški stoli.

Pohištvo iz Zaleza,
 otroške postelje in
 vozički po vsaki
 ceni.

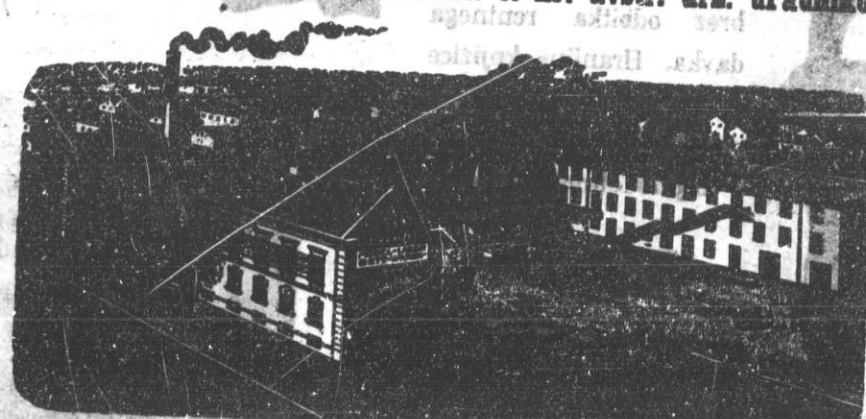
Modroci iz žilna-
 tega omrožja, afri-
 čanske trave ali
 žimo, prve vrste
 vedno v zalogi.

Za spalne sobe od
 180 gl. naprej.
 Divan z okraski.

Oprave za jedilno
 sobo, salono, pred-
 sobo, cele garniture.

Za sobe: postelja,
 nočna omarica, o-
 mivalna miza, obe-
 šalniki, miza, sten-
 sko ogledalo.

Špecijaliteta v no-
 vednih balah. Ve-
 liki prostori, pri-
 tilženo in v i. nad-
 stropju.
 Čudovito poseni za
 hotela, vilo in za
 letovišča 62 glid.

Singer šivalni stroji se za vsako : gospodinjstvo : najkoristnejša : novoletna darila.

Singer šivalni stroji se za vsako : gospodinjstvo : najkoristnejša : novoletna darila.

INGER CO.
delniška družba šivalnih strojev
v Kranju
št. 53., nasproti c. kr. pošte.
288 4-4

Dendrin
za uničenje bolezni in škodljivcev na sadnem drevju.
Obnesel se je posebno proti rajiči študi.
Prospekti gratis.
Zavoj za poskušnjo brutto 5 kg franko 4 K.
Tovarna karolinova R. Avenius
Anstalt, Niže Avstrijske.
Zaloga pri Fr. Dolenz, Kranj.

Singerjeve šivalne stroje dobite v vseh trgovinah, na kojih so **S' izveski.**

**Zobozdravniški
Zobotehniški :: atelje
dr. Edvard Globočnik**
v Kranju 220 52-18
je slavnemu občinstvu na razpolago vsaki dan in tudi v nedeljo.

JOS. WEIBL
J. Spreitzerjev naslednik
LJUBLJANA,
Slomškova ulica št. 4.
Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženjersko podjetje.
Zidno omrežje na stroj, ograje na mirevdvoru, obmojne omrežje, velna vrata, balkoni, verande, stolpne krite, stedišnice i. t. d.
Specijaliteta: 76 52-24
valjični zastori (Rollbalken).

G. Tönnies
v Ljubljani 52-86
tovarna za stroje, železo in kovinolitarna priporoča kot posebno kakovost vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine sposobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Motorje za bencin in surovo olje, najcenejša gonilna sila.

Slovinci, ne zabite družbe SV. CIRILA IN METODAJ

Zaloga vsakovrstnega
● lesenega, železnega ●
in poblazljenega pohištva
Puc & Comp.
v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

POSOJILNICA V RADOVLJICI
registrirana zadruga z omejenim poročtvom

s podružnico na Jesenicah
sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po **4 1/2%**

**Reservna zaklada
iznosa: 92.000 K**

**Denarni promet
v letu 1908:
5.000.000 K**

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila
se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5%, na z 1% amortizacijo, na menice pa po 6% :: Ekomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.
Urađuje se v centrali in v podružnici
vsek dan od 8.—12. ure dopoldne in od 2.—6. ure pop. izvzemaš nedelje in praznike.
Poštno-hranilni račun centrale št. 45.867.
Podružnice na Jesenicah št. 75.299.